

HET POLDERBEHEER : WET EN WERKELIJKHEID

door Beatrice VAN BUGGENHOUT

Inleiding :

De polderwet van 3 juni 1957 bepaalt de polders als "openbare besturen, ingesteld met het oog op de instandhouding, drooglegging en bevloeiing van de ingedijkte gronden die op de zee en de aan het getij onderhevige waterlopen zijn veroverd." Achter deze definitie gaat echter een heel stuk geschiedenis en rechtsgeschiedenis schuil, en de werkelijkheid van een der weinige instellingen uit ons oud gewoonterecht die doorheen alle politieke veranderingen en wisselvalligheden hebben standgehouden. Dit is waarschijnlijk te verklaren doordat zij het antwoord van de mens is op de blijvende bedreiging van de zee. De overstromingen van 1 februari 1953 zouden het probleem opnieuw in het licht stellen en de aanleiding worden van de nieuwe polderwet.

Deze wet is het waarvan dit artikel een bescheiden overzicht wil geven, maar dan vanuit de werkelijkheid die eraan beantwoordt.

In een korte historiek wordt eerst het ontstaan van de problematiek en van de regeling geschetst, waarna de realiteit van het beheer van een polder wordt nagegaan in de grootste en waarschijnlijk de oudste van de zeepolders : *De Noordwatering van Veurne*.

I – Historiek

A. *Ontstaan van de polders*

Gedurende de Romeinse bezetting en nog lange tijd nadien zou de Vlaamse kust een onbewoonbaar en moerassig gebied vormen, dat zich uitstrekte tussen kaap Blanc Nez en de Scheldemonding. De zee overspoelde herhaaldelijk het kustgebied en liet er een dikke kleilaag achter. Tegelijkertijd hoopte zich voor de kust zand op, eerst onder water en later geleidelijk aan erboven. In de vijfde eeuw waren deze duinen nog niet in staat de kust te beschermen, en het water drong nog ver in het binnenland.

Vanaf de zevende eeuw namen ze toe in stevigheid en aantal. In de achtste eeuw en volgens sommigen zelfs vroeger konden de indijkingswerken aangevat worden, werken die tot de dertiende eeuw zouden duren. In het begin van de twaalfde eeuw hebben talrijke kloosters deze taak op zich genomen, zoals de Abdij ter Duinen van Koksijde die onder de impuls van haar derde abt, Idesbaldes van der Gracht, grote gebieden drooglegde. In de tweede helft van de twaalfde eeuw ontstonden dan ook de eerste "Wateringen" of "Ovine". In 1129 gaf Dirk van den Elzas aan de abt van Ter Duinen het recht zoveel duingrond te bewerken als hij kon, en in 1183 werden de goederen van deze abdij, binnen Veurne-Ambacht gelegen, door Filips van den Elzas vrijgesteld van alle wateringverband. De bewaking van de sluizen, het onderhoud van de grote sluis voor maximum één dag werk en de opbrengsten van de waterwerken kwamen toe aan de abdij, die dit tot 1586 zou behouden.

Tot zover voor het ontstaan van de polder, en meer bepaald van deze onder hen welke als voorbeeld wordt genomen : de Noordwatering van Veurne (1).

B. *Groei van het bestuursrecht bij de polders, het "Dijkrecht"*

Vanaf hun ontstaan in de twaalfde eeuw tot aan de Franse revolutie, zullen de polders en wateringen beheerst worden door het gewoonterecht, eigen aan elk van hen. Aanvankelijk kwam de vorst weinig of niet tussen in deze aangelegenheden, en wanneer hij het deed, was het dan meestal nog als private eigenaar van die gebieden.

Pas in de twaalfde en dertiende eeuw zal de overheid enige bekommernis tonen voor het beheer van deze gebieden. Om roekeloze en onverantwoorde indijkingen te voorkomen, laat ze nog slechts schorren indijken die hoog genoeg zijn aangeslibd om met goed resultaat ingedijkt te worden. De concessieakten bepalen dat het bestuur regelmatig de toestand van de dijken

(1) J. LEPER, *Kunstmatige Inundaties in Maritiem Vlaanderen 1316-1945*, Tongeren 1957.

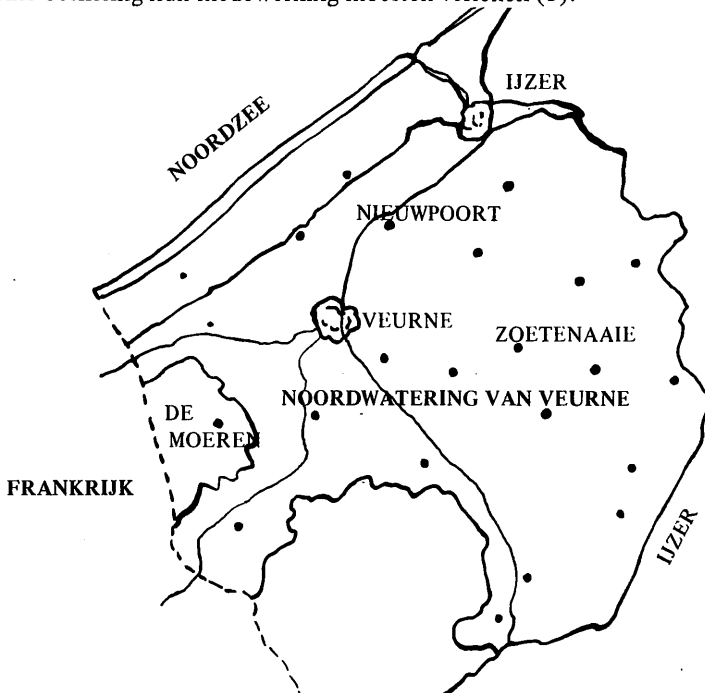
moet nagaan en ze beperken de macht van de grootgelanden door het stellen van een maximum-stemmenaantal per persoon, door een verminderde toename van het stemmenaantal t.a.v. het grondbezit en door een vertegenwoordiging van de kleine grondbezitters die normaal geen stemrecht hebben (2).

Dergelijke akten verleenden het bestuursrecht over de polders aan de abten van talrijke abdijen nl. te Veurne, Ter Duinen, St.-Winoksbergen, St.-Omaars, enz. Deze "opperwatergraven" stonden op hun beurt een deel van hun bevoegdheid af aan de "watergraven".

De "watergraaf" had hoofdzakelijk tot taak overstromingen en de schade die eruit voortvloeide te voorkomen. Hij werd gekozen door de "Drie Schaar" die bestond uit :

1. de leenmannen die de leenheer vertegenwoordigden ;
2. de schepenen van de "Keure" of gemeente ;
3. de baljuws of schepenen van de kasselrij.

De wateringen oefenden een deel van de openbare macht uit en konden bijgevolg onteigenen ten algemene nutte, boeten opleggen en belastingen heffen. Ze benoemden ook hun beambten : de dijk- en sluismeesters, de penningmeesters en de griffier. Deze waren de uitvoerende agenten, die voor elke beslissing hun medewerking moesten verlenen (3).

(2) L. LEERMAKERS, *Het Dijkrecht in de Nederlanden*, 1955.

(3) J. LEPER, o.c., p. 32.

In 1580 werd een "Superintendent ende Dijkgraeve-generael van Brabant en Vlaenderen" benoemd als voogdij-overheid voor alle Zuidnederlandse polders.

Kort daarop verkregen de dijkbesturen het recht van parate eksekutie op de vruchten van het land en op het land zelf, voor het geval dat de ingelanden hun bijdragen in de kosten van het dijkbeheer (de geschotten) niet betaalden (4).

Het Frans regime zou slechts een geringe invloed uitoefenen op het dijkrecht. De politieke beroering en de nieuwe indeling van het grondgebied raakten de polders en wateringën niet. Hun organisatie en macht bleef behouden, zoals blijkt uit het besluit van het Directoire van 15 Nivôse jaar VI en uit het besluit van de prefekt van het Schelde-departement van 19 Messidor Jaar VIII. Het belastingsrecht en de uitvoerende macht werden erkend door het nieuw regime, al werden de besturen voor zekere aangelegenheden aan de departementsraden onderworpen. Dit gebeurde door de keizerlijke dekreten van 11 januari, 16 december en 23 december 1811.

Het Nederlands bewind bracht evenmin ingrijpende wijzigingen. De fundamentele wet van 1815 stelde de polders en wateringën onder toezicht van de Provinciale Staten, en noemde de koning wetgever in waterstaatszaken. Hij kwam enkel tussen voor omvangrijke werken en eigende zich het recht toe het dagelijks bestuur te benoemen.

Deze maatregel zou door een dekreet van 1831 en door de grondwet aangetast worden. Zij erkende de eigen organisatie en belastingsrecht van de polders en wateringën in art. 113.

De wet van 18 juni 1846 en het organiek reglement van 9 december 1847 brachten een hervorming van het bestuur van de wateringën. In 1852 werd dit reglement uitgebreid tot al de te stichten wateringën in het stroomgebied van de overige Belgische rivieren, en een K.B. van 1862 paste het toe op alle bestaande wateringën, behalve de maritieme polders.

Later werd de gebrekkigheid van het polderrecht telkens weer opgeworpen en in 1932 kwam het zelfs tot een wetsontwerp dat in 1934 en 1953 opnieuw werd ingediend, telkens zonder resultaat. Het leek wel dat een zo technisch en gespecialiseerd onderwerp de wetgever niet kon boeien! Het is pas in 1957, na talrijke commissiezittingen, dat de polderwet tot stand kwam.

II – Het polderbestuur

A. Inrichting

Een levend en realistisch polderbestuur, gesteund op de wet van 1957, vindt

(4) L. LEERMAKERS, *o.c.*, p. 8.

men in de Noordwatering van Veurne (5). Overeenkomstig art. 3 van de wet draagt de Noordwatering van Veurne de benaming "Polder". Ze ligt immers binnen de polderzone die bij K.B. van 23 januari 1958 afgebakend werd. Alle waterbesturen buiten die zone daarentegen, welke ook hun benaming zij, worden "wateringen" genoemd, en op hen is de wet van 5 juli 1956 betreffende de wateringen van toepassing.

De koning kan polders opheffen, er nieuwe oprichten, de bestaande gebieden splitsen of wijzigen, verscheidene polders samensmelten of bevelen dat zij een vereniging vormen met het oog op hun gemeenschappelijke verdediging of voor de uitvoering van werken waarbij zij gemeenschappelijk belang hebben (art. 6). De polders kunnen zich trouwens uit eigen beweging verenigen om die doeleinden na te streven (art. 10). Die vereniging van polders bezit rechtspersoonlijkheid, terwijl ook elk der verenigde polders in de groepering haar eigen rechtspersoonlijkheid behoudt (art. 11).

De wet voorziet dat het reglement dat eigen is aan elke polder en door de algemene vergadering wordt opgesteld, aan de nieuwe schikkingen moet aangepast worden (art. 4) (6).

B. Beheer van de polder

1. De algemene vergadering

Merkwaardig is dat deze instelling, die beroep doet op de samenwerking van

(5) Deze polder heeft een oppervlakte van 23.437 ha, ligt op een hoogte van 3 à 4 m : in de buitenmoeren van 1,50 à 3 m, en omvat grondgebied van de gemeenten Adinkerke, Alveringem, Avekapelle, Bootshoeke, Bulskamp, Kaaskerke, Koksijde, Eggewaartskapelle, Houtem, Lampernisse, Lo, Merkem, Nieuwkapelle, Oeren, Oostduinkerke, Oostkerke, Oudekapelle, Pervijze, Pollinhove, Ramskapelle, Reninge, St.-Joris, St.-Jacobskapelle, Steenkerke, Stuivekenskerke, Veurne, Vinkem, Wulpen, Wulveringem en Zoutenaie. (J. AMERIJKX, G.T' JONCK en L. DERCON, *De waterzieke landbouwgronden in West-Vlaanderen*, p. 74).

De begrenzing van het grondgebied van de polder werd niet gewijzigd sinds de nieuwe wet, die de koning afbakeningsbevoegdheid gaf (art. 2).

(6) Te Veurne geldt tegenwoordig het overeenkomstig de vereisten van de wet aangepaste reglement van 7 maart 1961, zoals gewijzigd op 23 maart 1963. Het schema ziet er als volgt uit :

- I Inrichting en doel.
- II Het beheer van de polder.
 - Hfst. I. De algemene vergadering.
 - Hfst. II. Het bestuur.
 - Hfst. III. De ontvanger-griffier.
 - Hfst. IV. Wachters en sluiswachters.
- III De belastingen ten behoeve van de polder.
 - Hfst. I. Het vestigen der belastingen.
 - Hfst. II. Wijze van invordering der belasting.
- IV De werken door de polder uit te voeren.

allen om hun gemeenschappelijke veiligheid en welvaart te verzekeren, steeds een democratisch beheer gekend heeft. De algemene vergadering bezit van oudsher een belangrijke taak en bevoegdheid. Zij bestaat uit de stemgerechtigde ingelanden (art. 12) en in de Noordwatering van Veurne zijn er dat 872. Stemgerechtigd zijn slechts deze ingelanden welke, in het gebied van de polder ten minste vijf ha. grond bezitten. Eigenaars die afzonderlijk geen stemrecht hebben, kunnen hun eigendommen groeperen tot dit minimum om gezamenlijk een afgevaardigde naar de algemene vergadering te zenden (7).

De algemene vergadering is bevoegd voor het opmaken van het huishoudelijk reglement en het bijzonder politiereglement, het opmaken van de begroting van de polder, het onderzoek van de rekeningen, het vervreemden of het stellen van andere daden van beschikking met betrekking tot de goederen van de polder, het aangaan van geldleningen door de polder en het goedkeuren van het geschot of de polderbelasting. Zij neemt de beslissingen betreffende het aanleggen en verbeteren van de verdedigings-, droogleggings- of bevoeiingswerken en van de wegen, betreffende de overeenkomsten die met de staat worden gesloten voor de uitvoering van werken door deze laatste binnen het poldergebied, en betreffende het principe en de voorwaarden van de verhuringen en verpachtingen van poldergronden (art. 20).

Twee van die taken zijn van groot belang :

a. De A.V. moet jaarlijks op de begroting de uitgaven inbrengen die ingevolge de wet of bij overeenkomst te haren laste komen. Volstaan de ontvangsten niet om de uitgaven te dekken, dan moet de A.V. gewone of buitengewone belastingen invoeren (art. 21). Maar wat bij weigering van de A.V. ? Vroeger stond de overheid machteloos : ze kon de polder niet dwingen en ze kon evenmin in zijn plaats optreden. Op dit punt heeft de wet een grondige verandering gebracht. Het administratief toezicht werd nauwkeurig uitgewerkt. Zo kan in bovenvermeld geval de bestendige deputatie in de plaats van de polder optreden. In geval van onwil of nalatigheid kan de bestendige deputatie of de gouverneur één of meer kommissarissen zenden om in de plaats van de polder op te treden. Deze dwangvoogdij vertoont dus wel gelijkenis met die ten opzichte van de gemeenten. Een aantal beslissingen, opgesomd in art. 25 en 26 zijn onderworpen aan de goedkeuring van de bestendige deputatie, of aan het advies van de bestendige deputatie en de goedkeuring van de koning. De beslissingen die geen goedkeuring behoeven kunnen door de gouverneur of de koning vernietigd of geschorst worden. De wetgever heeft dus een sterk administratief toezicht uitgewerkt, omdat juist het gebrek daaraan een belangrijke reden was geweest om de regeling te herzien.

b. Een tweede belangrijke bevoegdheid van de A.V. is het opmaken van het bijzonder politiereglement dat het algemeen politiereglement, voorzien bij

(7) Reglement art. 5 gewijzigd bij A.V. van 26 maart 1963.

K.B. van 30 januari 1958, aanvult. In de Noordwatering van Veurne werd dit reglement op 17 maart 1964 goedgekeurd (8).

2. Het bestuur

Het bestuur van de polder is samengesteld uit een dijkgraaf, een adjunct-dijkgraaf, en gezworenen, wier aantal door het reglement bepaald wordt (art. 28). In de Noordwatering van Veurne zijn het er zeven. Om tot lid van het bestuur verkozen te worden, volstaat het 1 are grond te bezitten in de polder. De mandaten duren zes jaar en zijn hernieuwbaar. De dijkgraaf kan worden geschorst of afgezet door de gouverneur, de adjunct-dijkgraaf en de gezworenen kunnen door de A.V. geschorst en door de gouverneur geschorst of afgezet worden. Gelukkig moesten dergelijke tuchtmaatregelen nog niet genomen worden in Veurne.

Er zijn drie burgemeesters-raadgevers, door de gouverneur aangewezen. De polder strekt zich inderdaad uit over meer dan tien gemeenten. Indien er meer dan vijf gemeenten in de polder vallen zijn er twee burgemeesters in het bestuur, en anders slechts één.

Het bestuur is belast met het voorbereiden van de werken van de A.V. en het uitvoeren van haar beslissingen, met het dagelijks bestuur en het beheer van het polderdomein. Het maakt de plannen op van de werken, ziet de kas en de boeken na, houdt de lijst bij van de ingelanden die polderbelasting schuldig zijn en van het kohier van die belasting, en stelt de wedden en lonen van het personeel vast, behalve voor de ontvanger-griffier.

De dijkgraaf voert de beslissingen van het bestuur uit, roept de A.V. samen, treedt in rechte op voor de polder, en heeft daarnaast nog enkele andere bevoegdheden. Samen met de ontvanger-griffier is hij de belangrijkste personaliteit in de polder. In spoedeisende gevallen neemt hij de beslissingen die normaal tot de bevoegdheid van het bestuur behoren (art. 48). Bij grote stormvloed en telkens als de polder in overstromingsgevaar verkeert, kunnen de bestuursleden zelf op de bedreigde plaatsen de nodige maatregelen treffen (art. 49). Dit gebeurde namelijk bij de overstroming van februari 1953. Voor dit geval is trouwens een bijzonder "mobilisatieplan" voorzien.

3. De ontvanger-griffier

Hij wordt door de A.V. benoemd (art. 50) en heeft zijn kantoor te Veurne (art. 17 reglement), hij stelt de notulen op van de vergaderingen en is

- (8) Een bijzonderheid vertoont het eerste artikel dat eist dat graasweiden, gelegen langs waterlopen, droogleggings- en bevoeiingswerken, dijken en duinen, behoorlijk afgesloten zouden zijn op minimum 0,50 m afstand van de oevers van de waterweg of van de boord van de dijk of duin, en dit ten einde elke doorgang van het vee te voorkomen. Hier ook vinden we een beperking van de bewegingsvrijheid, zij het dan ook slechts van avontuurlijke koeien en stieren.

verantwoordelijk voor de bewaring van de boeken, de stukken van komptabiliteit en beheer, alsook het archief van de polder. Meestal vervult hij een zeer belangrijke taak in de polder, door zijn kennis van de belangen en aangelegenheden van de polder, waarin hij het continuïteitselement uitmaakt. Zijn rol is te vergelijken met deze van de sekretaris in landelijke gemeenten.

De A.V. kan hem schorsen voor een maand. Een langere schorsing of afzetting wordt door de gouverneur uitgesproken.

4. De dijk- en sluiswachters

De Noordwatering van Veurne heeft een dijk- en sluiswachter. Hij is belast met de bewaking van de kunstwerken van de polder, en met het vaststellen of verhinderen van overtredingen op het algemeen of bijzonder politiereglement. De dijk- en sluiswachters zijn hulpofficieren van de gerechtelijke politie met zeer beperkte bevoegdheid.

C. De polderbelastingen

Op alle gronden binnen het poldergebied kan een belasting geheven worden, en ook op de gebouwen op die gronden opgericht, dit in de mate waarin zij rechtstreeks profijt trekken uit de werken van de polder. Het reglement bepaalt de grondslagen ervan en mag het aandeel in de polderbelasting differentieel onder de verschillende categorieën van erven vaststellen (art. 65 wet ; art. 19 reglement). Het is de A.V. die jaarlijks de belastingsvoet vaststelt. Zo was het watergeschot (d.i. de polderbelasting) in 1968 op 80 F. per ha vastgesteld voor de Noordwatering van Veurne.

In geval de polder de noodzakelijke belastingen niet heft, kan de bestendige deputatie ambtshalve daarin voorzien (zie hoger : dwangvoogdij). Het kohier van de belasting wordt elk jaar door de A.V. vastgesteld en door de bestendige deputatie uitvoerbaar verklaard (art. 68). Het bijhouden van de lijst der belastingsplichtingen en van het kohier der belastingen behoort, zoals reeds werd vermeld, tot de taak van het bestuur (art. 40 g).

De belasting moet betaald worden binnen de termijn door de A.V. vastgesteld (art. 69). Over het algemeen geschieden de betalingen regelmatig, hetgeen misschien te verklaren is door het feit dat de belastingsplichtigen de wel bepaalde aanwending van de belasting kennen, erover vaak zelf beslissen, en eruit een onmiddellijk waarneembaar nut halen. Buitengewone belastingen kunnen over meerdere dienstjaren verdeeld worden, mits goedkeuring van de bestendige deputatie (art. 70). De schuldenaren van de polderbelasting staan in voor hun schuld met al hun in het poldergebied gelegen onroerende goederen en al hun roerende goederen (art. 73). De gewone en buitengewone polderbelastingen, de intresten en de kosten zijn gewaarborgd door een algemeen voorrecht op de inkomsten en op de roerende goederen van alle aard van de schuldenaar, en door een wettelijke hypothek op al de hem

toebehorende goederen in het gebied van de polder gelegen en die daarvoor vatbaar zijn (art. 74). De wet geeft een gedetailleerde uitwerking van deze waarborgen, die sterk afsteekt tegen de vroegere gebrekkige regeling.

De invordering van de belastingen, intresten en onkosten verjaart na twee jaar te rekenen van 1 januari die volgt op het jaar waarin de belasting moest betaald worden. Ook de eis tot teruggave van ten onrechte geïnde sommen, vervalt twee jaar na de betaling.

D. De door de polders uit te voeren werken.

De polders werden opgericht om de verdediging, drooglegging en bevoeiing van hun gebied te verzekeren. Dit toont het belang aan van de werken, die de uiteindelijke bestaansredenen van de polder uitmaken (9).

De polders maken jaarlijks een staat op van de werken die in de loop van het jaar moeten uitgevoerd worden voor de verdediging, drooglegging of instandhouding, of aan de wegen. Deze staat bevat een raming van de uitgaven en maakt een onderscheid tussen de aanleg- en verbeteringswerken enerzijds en de onderhouds- en instandhoudingswerken anderzijds (art. 80).

De ruimings-, onderhouds- en herstellingswerken omvatten :

- 1—de uitroeiing en verwijdering van wortels, boomtakken, houtgewas, bomen en waterplanten ;
- 2—het wegnemen van plaatselijke hindernissen, vrijmaken van kunstwerken en hun toegangen (waterleidingen, overwelvingen, kanalisaties) ;
- 3—het terug onder profiel brengen, het wegnemen van de aanslibbingen, bezinkingen, eilandjes, de versterking van de dijken, het in regel brengen van bermen, derwijze dat overal de in de beschrijvende tabellen bepaalde breedte en diepte van de waterloop behouden blijft (reglement van de Noordwatering van Veurne art. 23).

Voor werken aan de dijken, langs grachten of kunstwerken in de dijken is de toestemming van de koning vereist (art. 81), voor aanleg- en verbeteringswerken deze van de bestendige deputatie (art. 82). De polders mogen, zonder voorafgaande toestemming alle onderhouds- en instandhoudingswerken uitvoeren, evenals alle werken die niet zonder gevaar of schade kunnen uitgesteld worden. Deze laatste werken worden onmiddellijk ter kennis van de bestendige deputatie gebracht (art. 89).

Het belang van de werken blijkt ook uit de toezichtsmaatregelen die de nieuwe wet invoert en ook uit de mogelijkheid voor de overheid om ambtshalve noodzakelijke werken te doen uitvoeren, in geval van nalatigheid of onwil van de polder.

- (9) Zo werden in al de waterlopen van de Noordwatering rietwerken uitgevoerd, aan de Grote Beverdijk werden delfwerken en werken van oeverversterking uitgevoerd, aan het Kruisangelis eveneens delfwerken, evenals aan 40 km trekgrachten.

— Elk jaar moet het polderbestuur in de loop van de maand maart of april en van de maand september de gehele polder schouwen in het bijzijn van bepaalde ambtenaren die verslag uitbrengen bij de bestendige deputatie (art. 89).

— Wanneer het onderhoud of de instandhouding van de verdedigingswerken verwaarloosd is of buitengewone werken voor de vrijwaring van de polder noodzakelijk blijken, en de polder de nodige beslissingen niet neemt, kan de bestendige deputatie de nodige maatregelen treffen in naam en voor rekening van de polder (art. 24). Zij kan ook ambtshalve de uitvoering van de werken bevelen, in welk geval de nodige gelden door de staat worden voorgeschoten (art. 91). Wanneer een polder zonder de vereiste vergunningen of zonder inachtneming van de gestelde voorwaarden een werk uitvoert of heeft uitgevoerd, dat schadelijk lijkt voor het algemeen belang, voor het belang van provincie of gemeente, of van een andere polder of watering, kan de bestendige deputatie het herstel van de zaken in hun vorige staat bevelen, en zo nodig doen uitvoeren (art. 93). De overheid heeft dus de mogelijkheid voorzien van een verreikende tussenkomst in het beheer van de polder, waar zij als het ware het polderbestuur kan vervangen. Deze inbreuk op de autonomie van de polder wordt wel gemilderd door de vormvereisten die haar omgeven en door het beroep bij de koning dat steeds mogelijk is ; anderzijds echter bevat de wet gedetailleerde bepalingen om de onkosten die in het voordeel van de ingelanden gemaakt zijn, op hen te verhalen.

De koning kan elke maatregel voorschrijven en alle werken bevelen die voor het algemeen belang vereist zijn (art. 102). Gezien die werken door de staat en op zijn kosten worden uitgevoerd, laat deze bepaling toe de polder te ontlasten van grote en dure werken.

E. Diverse bepalingen

De wet regelt in art. 103 tot 112 een aantal uiteenlopende problemen, zoals de toestand van een polder die zich uitstrekt over het grondgebied van meerdere provincies, de toestand van de onbevaarbare waterlopen, en de toepassing van het onteigeningsrecht en de erfdiensbaarheden vervat in art. 15 tot 21 van het veldwetboek. Zij voorziet eveneens de opeising van personen en materiaal wanneer het nodig is bij een vloed of een buitengewoon hoogtij, onder omstandigheden die tot een doorbraak of overloop van de dijk kunnen leiden.

Besluit :

De wet van 3 juni 1957, waarvan dit artikel een overzicht geeft, werd aangevuld door het K.B. van 23 januari 1958 houdende bepaling van de

datum waarop de wet betreffende de watering en de wet betreffende de polders in werking treedt, en houdende afbakening van de polderzones, en door het K.B. van 30 januari 1958 houdende algemeen politiereglement van de polders en van de watering. Daarnaast hebben de verscheidene polders hun eigen reglement van orde en inwendig bestuur en hun eigen bijzonder politiereglement. Dit alles vormt het levend recht dat in deze gebieden van toepassing is en dat dit artikel kort heeft belicht vanuit de werkelijkheid die ervan de oorsprong vormt.

De polderbesturen zijn niet alleen getuigen van de rechtstraditie in onze kustgebieden ; zij hebben zich aangepast om beter te beantwoorden aan een steeds actuele nood en bedreiging. Al is hun belang in onze huidige samenleving beperkt, toch brengen zij ons een voorbeeld van democratische samenwerking, solidariteit en gemeenschapszin.

BIBLIOGRAFIE

- Dr. Ir. J. AMERYCKX en Ir. G.T' JONCK, *De waterzieke landbouwgronden in West-Vlaanderen*, 1957.
- L. LEERMAKERS, *Het Dijkrecht in de Nederlanden*, 1955.
- J. LEPER, *Kunstmatige Inundaties in Maritiem Vlaanderen 1316-1945*, Tongeren, 1957.
- A. PAUWELS, *De Polderwet van 3 juni 1957*, Brugge, 1958.
- J. SCHRAMME, *Des Wateringues*, Bruxelles-Bruges, 1899. *Dunes en Flandre*, VAN DE VELDE, *Les Dunes en Flandre*, Société d'émulation de Bruges, 1845.

SOMMAIRE

L'ADMINISTRATION DES POLDERS : LA LOI ET LA REALITE

L'article traite de la loi du 3 juin 1957 sur les polders et de son application dans la réalité quotidienne. Historiquement, les polders sont nés de l'endigement de la zone littorale et ceci à partir du huitième jusqu'au treizième siècle, particulièrement sous l'impulsion des monastères. Les premières administrations de polders datent du onzième siècle. Tout ce qui concerne cette administration sera régi par différentes coutumes jusqu'à l'époque de la révolution française. A partir de ce moment furent décrétées plusieurs dispositions légales, qui n'ont été remplacées par une réglementation complète qu'en 1957.

Le polder est administré par une assemblée générale, qui édicte le règlement d'ordre intérieur et un règlement particulier de police, approuve les impôts (*de geschotten*) et décide des travaux à exécuter par le polder. La direction du polder est composée d'un "*dijkgraaf*", son adjoint et les jurés. Elle est assistée par des bourgmestres-conseillers. En plus, comme personnel, il y a le receveur-greffier et les éclusiers.

Bien que la loi respecte l'autonomie des administrations des polders, elle a veillé à assurer un certain contrôle de la part des autorités, contrôle qui se concrétise dans les approbations à donner et même dans la possibilité de la tutelle coercitive. Tout ceci pour assurer à ces régions une protection efficace.

SUMMARY

THE POLDER-MANAGEMENT : IN LAW AND IN PRACTICE

This article discusses the Act on polders of 3 juni 1957 as well as the application there in the actual management of polders. Firstly, by means of an introduction a quick look is taken at the historical background. The polders came into being through the endiking of the coastline from the 8th to the 13th century, under the impulse of numerous monasteries. During 11th century the first polder-boards were created ; until the French revolution they were subject to customary law, which was differing for each one of them. Then certain legal provisions were enacted, which were only to be replaced and completed by a complete ruling in the Act of 1957.

The polder is managed by a general assembly which decides on internal matters, specific police-regulations, gives its approval to the polder-taxation and determines whether any works are to be carried out on the polders. The polder-board consists of a dike-reeve, an assistant dike-reeve and a jury, and is assisted by advisory-mayors. Although the Act has protected the autonomy of the polder-board, there is provided for farreaching interference from the government, which ranges from approval to compulsion so as to ensure effective protection of these territories.

ZUSAMMENFASSUNG

DIE VERWALTUNG DES POLDERS : GESETZ UND REALITÄT

Dieser Beitrag gibt einen Kommentar zum Poldergesetz von 3. Juni 1957 und zu dessen Anwendung in der täglichen Verwaltung des Polders ; er fängt mit einem kurzen historischen Überblick an.

Die Polder entstanden zwischen den 8. und 13. Jahrhundert wenn zahlreiche Kloster die Initiative zur Eindeichung des Küstengebietes ergriffen. Die ersten Polderbehörden wurden im 11. Jahrhundert gegründet und waren bis zur französischen Revolution einem jeweils verschiedenen Gewohnheitsrecht untergeordnet. Die französische Revolution hat einige Gesetzbestimmungen erlassen die erst in 1957 durch eine Gesamtregelung im Poldergesetz ersetzt und geändert wurden.

Der Polder wird verwaltet durch eine Generalversammlung die die Satzung und die besondere Polizeiordnung erlässt, die Poldersteuer genehmigt und die öffentliche Arbeiten des Polders bestimmt. Ein Deichgraf, ein beigeordneter

Deichgraf und Geschworenen bilden die Polderbehörde. Die Bürgemeister sind Ratgeber der Polderbehörde, der Stevereinnehmer-Protokollführer und die Deich- und Schleusewärter bilden das Personal.

Obschon das Gesetz die Autonomie der Polderbehörde anerkennt, hat es zum zweckmässigen Schutz dieser Gebiete ein Weitgehendes Eingreifen (von der Genehmigung bis zur Vormundschaft) der Obrigkeit zugelassen.